

Súd: Najvyšší súd SR
Spisová značka: 1Cdo/65/2021
Identifikačné číslo spisu: 5712206969
Dátum vydania rozhodnutia: 29.09.2021
Meno a priezvisko: JUDr. Ján Šikuta
Funkcia: sudca
ECLI: ECLI:SK:NSSR:2021:5712206969.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcov 1/ B. A. C., štátnej príslušníčky B., bývajúcej v E., C. XXXX, C. X, 2/ V. J. F., štátneho príslušníka I., bývajúceho v I., T. Z. B. B. Z. N., N. Z. E., XXXX-XXX A., oboch zastúpených spoločnosťou Advokátska kancelária JUDr. Ľuboš Novák s. r. o., so sídlom v Bratislave, Nám. Martina Benku č. 10, IČO: 36 861 197, proti žalovanej Slovenskej republike, zastúpenej LESY Slovenskej republiky, štátny podnik, so sídlom v Banskej Bystrici, Námestie SNP č. 8, IČO: 36 038 351, o určenie vlastníckeho práva, vedenej na Okresnom súde Martin pod sp. zn. 9 C 98/2012, o dovolaní žalobcov proti rozsudku Krajského súdu v Žiline z 28. mája 2020 sp. zn. 10 Co 116/2018, takto

rozhodol:

Dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

1. Žalobcovia sa podanou žalobou domáhali určenia vlastníckeho práva konfiškovaných nehnuteľností bližšie konkretizovaných v žalobe (ďalej len „sporné nehnuteľnosti“). K odôvodneniu svojho nároku uviedli, že sú zákonnými dedičmi po svojej matke A. H. J. F., rod. A. (ďalej len „matka“), ktorá bola podľa závetu z 20. marca 1944 dedičkou poručiťky B. J., rod. F. (ďalej len „poručiťka“), pôvodnej vlastníčky sporných nehnuteľností. Žalobcovia sa domáhali určenia, že vlastníčkou sporných nehnuteľností bola v čase svojej smrti poručiťka a že ich podielovými spoluvlastníkmi (v 1) sú v súčasnosti oni, ako jej vnučka a vnuk. Žalobcovia sú zákonnými dedičmi v priamej línii po poručiťke, ktorá po matkinej strane pochádza z rodu B.. Celý majetok vedený v pozemnoknižných vložkách na meno poručiťky ako obyvateľky Československej republiky bol až do jej smrti (XX. Y. XXXX) nedotknutý. Jej závetnou dedičkou sa stala jej nevesta - matka žalobcov, ktorá bola štátnou občiankou Y.. Podľa platného práva na území Slovenska v čase úmrtia pôvodnej vlastníčky smrťou poručiťka dedič ihneď (aj bez zápisu do pozemkovej knihy) vstúpil do jeho práv a povinností, pokiaľ to poručiťka vyslovene nevyhlásila. Uznesením Predsedníctva Slovenskej národnej rady z 9. októbra 1945 č. 11343/1945 (ďalej len „Uznesenie Predsedníctva SNR“) bol však poľnohospodársky majetok

poručiteľky skonfiškovaný podľa § 1 ods. 1 písm. b/ Nariadenia Slovenskej národnej rady z 23. augusta 1945 č. 104/1945 Sb. o konfiškovaní a urýchlenom rozdelení pôdohospodárskeho majetku Nemcov, Maďarov, ako aj zradcov a nepriateľov slovenského národa (ďalej len „Nariadenie SNR“). Upovedomením o konfiškácii z 12. januára 1946, vydaným Poverenictvom pre pôdohospodárstvo a pozemkovú reformu č. 21425/1945 - I/B (ďalej len „Upovedomenie o konfiškácii“) mala byť poručiteľka upovedomená, že jej majetok v katastrálnom území N. a L. E. sa konfiškujú v zmysle tohto nariadenia s okamžitou platnosťou a bez náhrady pre účely pozemkovej reformy. Je nevyvrátiteľnou skutočnosťou, že v čase nadobudnutia účinnosti Nariadenia SNR, ktoré platilo od 12. januára 1945 a rovnako v čase vydania Uznesenia Predsedníctva SNR (9. október 1945), ako aj v čase vydania Upovedomenia o konfiškácii (12. januára 1946) poručiteľka už nežila. Uznesenie Predsedníctva SNR ako aj Upovedomenie o konfiškácii neboli poručiteľke, ani jej právnym nástupcom nikdy doručené. Z dôvodu konfiškácie majetku poručiteľky nemohlo a ani nikdy nebolo dedičstvo po nej prejednané a matke žalobcov nikdy nebolo zapísané vlastnícke právo k týmto nehnuteľnostiam. O tejto skutočnosti svedčí okrem výpisov z pozemkovoknižných vložiek taktiež Správa pracovnej skupiny pre pozemkovú reformu v Turčianskom Svätom Martine zo 4. októbra 1950, z ktorej vyplýva, že matka žalobcov nie je v pozemkovej knihe vedená ako vlastníčka a ani v zbierke listín u pozostalostného oddelenia tohto súdu a Okresného súdu v Turčianskych Tepliciach nebolo prejednávané pozostalostné pokračovanie, teda ani pozostalosť po matke žalobcov nemohla byť odovzdaná. Uznesenie Predsedníctva SNR, ako aj Upovedomenie o konfiškácii boli vydané po smrti poručiteľky, to znamená, že nemôže byť vo vzťahu k nej účinné, pretože už nebola spôsobilým subjektom konfiškácie. Konfiškácia v jej prípade smerovala voči neexistujúcemu vlastníkovi a preto je Uznesenie Predsedníctva SNR aktom nulitým, ničotným, nie teda správnym aktom, ale tzv. paktom a neuplatňuje sa u neho prezumpcia správnosti. Naliehavý právny záujem na požadovanom určení odôvodnili tým, že bez autoritatívneho rozhodnutia súdu nemôže byť prejednané dedičstvo po ich matke a poručiteľke (ich starej matke) a následne zapísané do katastra nehnuteľností ich vlastníctvo k predmetným nehnuteľnostiam. Poukázali pritom na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Cdo 154/2010, podľa ktorého konanie o žalobe, ktorou sa dedič domáha určení, že určitá vec patrí do dedičstva po poručiteľovi, ide o posúdenie, či poručiteľ bol v čase smrti vlastníkom tejto veci. Navrhované určení sa tu vzťahuje k okamihu smrti poručiteľa a okolnosti, ktoré nastali po tomto okamihu, nemôžu mať vplyv na rozhodnutie súdu. Ak súd vyhovie žalobe požadujúcej uvedené určení a vec je následne prejednaná v konaní o dedičstve ako majetok poručiteľa, nepotvrďuje rozhodnutie o dedičstve (osvedčenie), že dedič je v súčasnosti vlastníkom veci. Po smrti poručiteľa môžu vo všeobecnosti nastať právne skutočnosti, s ktorými právny poriadok spája vznik vlastníctva niekoho iného (napríklad vydržaním) konanie, v ktorom sa zisťuje, či už tá vec bola v čase smrti poručiteľa v jeho vlastníctve, sú však takéto (neskoršie) skutočnosti právne bezvýznamné. Žalobcovia žiadali, aby súd vyhovel ich rozšírenému určovacímu petitu zahŕňajúcemu aj určení, že žalobcovia sú podielovými spoluvlastníkmi v 1 sporných nehnuteľnostiach ako zákonní dedičia doposiaľ neprejednaného dedičstva po svojej matke, ktoré dedičstvo neodmietli. Na základe takéhoto rozhodnutia bude možné po ukončení dedičského konania po ich matke a starej matke vykonať zápis ich vlastníctva do katastra nehnuteľností bez potreby ďalšieho súdneho konania. Druhá časť petitu, t. j. určení, že dedičia sú v súčasnosti ešte pred prejednaním dedičstva podielovými spoluvlastníkmi nehnuteľností zodpovedá hmotnému právu § 460 zákona č. 40/1964 Zb. Občianskeho zákonníka (ďalej len „Občiansky zákonník“), ako aj dlhodobo ustálenému názoru právnej teórie a judikatúry na túto otázku. V súhrne žiadali, aby súd po vykonaní dokazovania rozsudkom rozhodol v súvislosti so všetkými spornými nehnuteľnosťami, že patria do dedičstva po poručiteľke, pričom žalobcovia sú každý v 1 podielovými spoluvlastníkmi týchto nehnuteľností.

2. Okresný súd Martin (ďalej len „súd prvej inštancie“) rozsudkom zo 14. decembra 2015 č. k. 9 C 98/2012 - 501 žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.). V odôvodnení svojho rozhodnutia konštatoval, že žalobcovia nemajú na určení ich vlastníckeho práva k sporným nehnuteľnostiam naliehavý právny záujem.

3. Krajský súd v Žiline (ďalej len „odvolací súd“) uznesením z 29. novembra 2016 sp. zn. 10 Co 158/2016 (č. l. 577) zrušil rozsudok súdu prvej inštancie a vec mu vrátil na ďalšie konanie a na nové rozhodnutie. Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že odvolací súd na rozdiel od súdu prvej

inštancie dospel k záveru, že žalobcovia na podanej určovacej žalobe majú naliehavý právny záujem.

4. Súd prvej inštancie vo veci opätovne rozhodol a to rozsudkom z 15. januára 2018 č. k. 9 C 98/2012 - 745, žalobu zamietol (I.); rozhodol o trovách konania (II.).

4.1. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že žalovaná v konaní uniesla dôkazné bremeno a množstvom priamych a nepriamych dôkazov preukázala, že sporné nehnuteľnosti boli skonfiškované v zmysle Nariadenia SNR. Pokiaľ návrh na určenie vlastníckeho práva podaný žalobcami takmer 70 rokov po uskutočnení verejnoprávnych postupov konfiškácie, pričom žalovaná (právny predchodca) sa od roku 1945 považovala za vlastníka týchto nehnuteľností na základe konfiškácie v zmysle Nariadenia SNR, právna istota osôb, ako aj nevyhnutnej autority štátu vyžadujú, aby rozhodnutie správneho orgánu, resp. doposiaľ účinný právny predpis, ktorý je súčasťou Slovenského právneho poriadku, na základe ktorého určitá osoba (aj štát) nadobudla alebo bola zbavená vlastníctva veci, bolo nespochybniteľnou právnou skutočnosťou, majúcou účinky do budúcnosti. V opačnom prípade by bolo možné uplatniť vady konania po neprimerane dlhej dobe a narušiť niekoľko desaťročí trvajúci právny stav. Aj je určovacím návrhom napadaná konfiškácia majetku (jej proces, účinky, zákonnosť), dôkazné bremeno zaťažuje toho, ktorý konfiškáciu spochybňuje, aby preukázal, že ku konfiškácii nedošlo. Plynutie času je tak závažnou skutočnosťou, ktorej treba priznať účinky. Žalobcom nebol reštitučný nárok priznaný v dôsledku nesplnenia zákonných podmienok, vrátane nepreukázania podmienky statusu oprávnenej osoby podľa § 4 ods. 1 zákona č. 229/1991 Zb. o úprave vlastníckych vzťahov k pôde a inému poľnohospodárskemu majetku a zániku práva na navrátenie vlastníckeho práva pre preklúziu. V konečnom dôsledku by teda úspech žalobcov v tomto sporovom konaní viedlo k značnému narušeniu princípu právnej istoty v právnych vzťahoch týkajúcich sa sporných nehnuteľností. Vzhľadom na vykonané dokazovanie dospel súd prvej inštancie k záveru, že žalobcovia nepreukázali zachovanie vlastníckeho práva ich právnymi predchodcami; v tomto a ani v obdobných súdnych konaniach nepreukázali nulitu rozhodnutia Uznesenia Predsedníctva SNR a rozhodnutia Konfiškačnej komisie v Turčianskom sv. Martine z 5. apríla 1948 č. 223/222/48 (ďalej len „rozhodnutie Konfiškačnej komisie v Turčianskom sv. Martine“) a pokiaľ žalobcami tvrdená skutočnosť nebola preukázaná bez akýchkoľvek pochybností, neuniesli ani bremeno tvrdenia, ani bremeno dôkazu.

4.2. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“).

5. Odvolací súd na odvolanie žalobcov rozsudkom z 28. mája 2020 sp. zn. 10 Co 116/2018 (č. l. 849) rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil (I.); rozhodol o trovách odvolacieho konania (II.).

5.1. Rozhodnutie súdu prvej inštancie považoval za vecne správne, preto ho v zmysle § 387 ods. 1 CSP potvrdil. Odvolací súd konštatoval, že súd prvej inštancie v odôvodnení svojho rozhodnutia postačujúco vyargumentoval skutkové okolnosti; označil vo svojom rozhodnutí dôkazy, ktoré vykonal a z nich aj relevantne zistil skutkový stav veci. Vo svojom odôvodnení tiež zodpovedal rozhodujúce otázky (skutkové, právne), ktoré ho viedli k zamietnutiu žaloby.

5.2. Spornou otázkou bola konfiškácia majetku (jej proces, účinky a zákonnosť) poručiteľky, pričom žalobcovia žiadali určiť konkrétne vymedzené pozemky do dedičstva po nej, tvrdiac že ku dňu smrti ich stará matka (poručiteľka) bola ich vlastníčkou, keďže vo vzťahu k nej Nariadenie SNR, Uznesenie Predsedníctva SNR a Upovedomenie o konfiškácii je právne neúčinné, nakoľko tieto smerujú voči osobe, ktorá už v ich dobe nežila.

5.3. Podľa § 1 ods. 1 písm. b/ Nariadenia SNR sa s okamžitou platnosťou a bez náhrady konfiškovoal pre účely pozemkovej reformy pôdohospodársky majetok na území Slovenska, ktorý bol vo vlastníctve osôb maďarskej národnosti, ktoré k 1. novembru 1938 nemali československú štátnu príslušnosť. O tom, ktoré osoby bolo treba považovať za osoby maďarskej národnosti v zmysle tohto ustanovenia rozhodovalo Predsedníctvo SNR na návrh Povereníctva SNR pre pôdohospodársku a pozemkovú reformu, podaný po dohode s Povereníctvom SNR pre veci vnútorné. Žalobcovia ani v skutkovom vymedzení žaloby, ani v odvolaní nenamietali, že by ich právna predchodkyňa (poručiteľka) nespĺňala „národnostný princíp“ konfiškácie majetku v zmysle § 1 ods. 4 Nariadenia SNR. Z úmrtného listu, zo závetu poručiteľky bolo naopak preukázané, že poručiteľka bola osobou maďarskej národnosti a nemala československú štátnu príslušnosť. V jej prípade bol zachovaný postup podľa § 1 ods. 6 Nariadenia SNR. Podľa § 1 ods. 7 Nariadenia SNR, rozhodnutím Predsedníctva SNR podľa ods. 6 sa považuje majetok takejto osoby za skonfiškovaný podľa ods. 1 dňom účinnosti Nariadenia SNR. Proti tomuto

rozhodnutiu sa sťažnosť na Najvyšší správny súd nepripúšťa. Za právne bezvýznamnú považoval odvolací súd námietku žalobcov týkajúcu sa skutočnosti, či bolo alebo nebolo realizované doručenie Uznesenia Predsedníctva SNR ich právnym predchodcom, pretože Uznesenie Predsedníctva SNR nemalo konštitutívnu povahu, ale povahu deklaratórnu, teda vo vzťahu k poručiteľke deklarovalo splnenie podmienok konfiškácie ustanovené v Nariadení SNR, t. j. splnenie podmienok zákona. Konfiškáciu majetku za konkrétne vymedzených podmienok totiž ustanovil právny predpis. V tejto súvislosti odvolací súd svoju argumentáciu opiera o právny záver vyjadrený v Náleze Ústavného súdu Slovenskej republiky z 29. marca 2017 sp. zn. I. ÚS 379/2016 (nesprávne označené odvolacím súdom ako sp. zn. I. ÚS 379/2018), v zmysle ktorého „právnym titulom prechodu vlastníckeho práva konfiškáciou nebol právny akt, ale dekrét samotný“. Takýto právny názor vyplýva aj z uznesenia najvyššieho súdu z 29. septembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 12/2014, ktorý bol predmetom preskúmania Ústavným súdom Slovenskej republiky (sp. zn. I. ÚS 379/2016). Podľa názoru odvolacieho súdu nedoručenie Upovedomenia o konfiškácii je rovnako bez právneho významu, pretože vychádzajúc z jeho obsahu, toto upovedomenie nemá charakter rozhodnutia správneho orgánu, má charakter iba administratívneho prípisu, ktorým boli upovedomené o konfiškácii majetku v tej dobe príslušné orgány štátu, ktoré v rámci svojej právomoci (a svojej úradnej činnosti vymedzenej zákonom) mali realizovať potrebné úradné postupy. V súhrne týchto súvislostí odvolací súd uzavrel, že v dôsledku konfiškácie majetku - sporných nehnuteľností, poručiteľka k nim stratila vlastnícke právo, z tohto dôvodu ich nebolo možné po nej určiť do dedičstva.

5.4. K odvolacej námietke, že smrťou poručiteľky (30. novembra 1944) prešlo vlastnícke právo k predmetu sporu na závetnú dedičku matku žalobcov a v čase platnosti Nariadenia SNR už boli pozemky v jej výlučnom vlastníctve, odvolací súd konštatoval, že ani túto námietku nemohol akceptovať. Z dokazovania totiž vyplýva, že poručiteľka ustanovila svoju nevestu (matku žalobcov) za svoju závetnú dedičku. Podľa právnej úpravy dedenia platnej do roku 1950 dedič nadobudne dedičstvo smrťou poručiteľa z moci zákona bez akéhokoľvek ďalšieho svojho pričinenia. Princíp nadobúdania dedičstva okamihom smrti poručiteľa spočíva v tom, že úkony ku ktorým dochádza neskôr (napr. dedičská dohoda, odmietnutie dedičstva) majú vždy spätné účinky, t. j. pôsobia ex tunc (spätne ku dňu smrti poručiteľa). V tej dobe účinná právna úprava pripustila aj dedenie na základe závetu poručiteľa. Ak však chcel dedič nadobudnúť dedičstvo, musel sa o neho uchádzať na súde a súd svojím výrokom mu takúto pozostalosť prikázal. V posudzovanom prípade takýto proces prechodu pozostalosti - konkrétneho majetku poručiteľky na závetnú dedičku nenastal. Naopak vo vzťahu k poručiteľke nastali právne účinky konfiškácie zo zákona stratou vlastníctva k predmetu sporu.

5.5. Vo vzťahu k ďalšej odvolacej námietke žalobcov týkajúcej sa právnej účinnosti rozhodnutia Konfiškačnej komisie v Turčianskom sv. Martine, vydaného voči ich matke, ktorým spochybnili právne účinky konfiškácie voči jej osobe z pohľadu Nariadenia SNR, odvolací súd konštatoval, že už v inom občiansko-súdnom konaní totožných žalobcov sa súdy v rovine „prejudiciálnej“ vyjadrovali k právnym účinkom alebo k nulite konfiškačných rozhodnutí. Prejudiciálny záver, že všeobecný súd v občiansko-právnom konaní (v spore) nie je oprávnený vykonať prieskum vecnej správnosti individuálneho správneho aktu, platí aj v posudzovanej veci. Rozhodnutie Konfiškačnej komisie v Turčianskom sv. Martine bolo vydané na to oprávneným orgánom s právomocou na jeho vydanie. Odvolací súd v tomto smere poukázal na právnu argumentáciu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v rozsudku z 29. apríla 2008 sp. zn. 2 Cdo 24/2007, v ktorom najvyšší súd ako súd dovolací posudzoval dovolanie totožných žalobcov, pričom sa okrem iného vyjadril aj k dovolacej námietke týkajúcej sa neúčinnosti konfiškačných rozhodnutí. Uviedol, že „nulitné sú také rozhodnutia, ktoré boli vydané takými správnymi orgánmi, na vydanie ktorých nebol konkrétny správny orgán absolútne vybavený právomocou a na ktoré sa pozerá ako keby nikdy neboli vydané tzv. paakty. Len takéto rozhodnutia je všeobecný súd oprávnený preskúmať mimo rámca správneho súdnictva. Preskúmať teda môže správne akty zásadne len so zreteľom k tomu, či sa jedná o akty nulitné, t.j. také vady, ktoré sú tak závažné, že sa neuplatňuje prezumpcia ich správnosti“. Podľa názoru odvolacieho súdu skutočnosť, že rozhodnutie Konfiškačnej komisie v Turčianskom sv. Martine bolo vydané voči osobe, ktorá bola v čase jeho vydania už nebohá, nemá za následok „ničotnosť“ nulitu konfiškačného rozhodnutia. Z uvedeného preto vyplýva, že v posudzovanom občiansko-právnom konaní nie je možné vykonať prieskum vecnej správnosti tohto rozhodnutia v otázke žalobcami namietanej, platí prezumpcia jeho správnosti.

5.6. O trovách odvolacieho konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 CSP.

6. Proti rozsudku odvolacieho súdu podali žalobcovia spoločne dovolanie, prípustnosť ktorého vyvodzujú konkrétne z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP (č. l. 873 a nasl.).

6.1. Podľa ich názoru sa odvolací súd (ako aj súd prvej inštancie) svojimi právnymi názormi v otázke možnosti preskúmania konfiškačného rozhodnutia všeobecnými súdmi (a/) a v otázke posúdenia, kedy sa na takéto rozhodnutie hľadí, ako keby nebolo vydané (b/) odchyľil od ustálenej judikatúry Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, keď nesprávne právne posúdil nulitosť konfiškačných rozhodnutí. Odvolací súd totiž vo svojom rozhodnutí konštatoval, že upovedomenie nemá charakter rozhodnutia správneho orgánu, má charakter iba administratívneho prípisu, ktorým boli upovedomené o konfiškácii majetku (dotknutej osoby - poručiťky) v tej dobe príslušné orgány štátu, ktoré v rámci svojej právomoci (a svojej úradnej činnosti vymedzenej zákonom) mali realizovať potrebné úradné postupy s odvolaním sa na rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2 Cdo 24/2007. Podľa žalobcov tak odvolací súd obmedzil možnosť preskúmania rozhodnutí výlučne na prípady rozhodnutí vydaných orgánom bez právomoci na ich vydanie. Najvyšší súd však opakovane konštatoval, že ak bolo konfiškačné rozhodnutie adresované právnenému predchodcovi oprávnenej osoby, ktorý v tom čase už nežil, a nie právnenému nástupcovi (dedičovi), treba z tejto skutočnosti oprávnene vyvodiť, že na konfiškačný výmer treba pozerať, ako keby nebol nikdy vydaný (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 26. novembra 2011 sp. zn. 3 Cdo 21/2000). Žalobcovia svoje tvrdenia ďalej opierajú aj o právne závery vyjadrené v rozsudku najvyššieho súdu zo 16. septembra 2008 sp. zn. 1 Sžo 37/2008. Minimálne posúdenie otázky nulity konfiškácie voči zomrelej osobe je podľa žalobcov konštantne ustálené a judikované dovolacím súdom, a odvolací súd sa od tejto rozhodovacej praxe odchyľil.

6.2. K prípustnosti a dôvodnosti dovolania v zmysle zvyšných dvoch dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. b/ a c/ CSP sa žalobcovia vyjadrujú v bode „II.B“ svojho dovolania. Právny záver odvolacieho súdu, že nie je oprávnený vykonať prieskum vecnej správnosti individuálneho správneho aktu, ak rozsudky predložené žalobcami v tejto problematike prejednávajú správne súdy, považujú za alibistický. Uvedený právny názor neobstojí, keďže žalobcovia poukazovali aj na rozsudky najvyššieho súdu v civilných konaniach, v ktorých bol tento právny názor (o potrebe ustálenia, či nešlo o paakt) vyslovený (rozsudok najvyššieho súdu z 26. novembra 2011 sp. zn. 3 Cdo 21/2000). Žalobcom nie je zrejmé, prečo by pre odvolací súd nemali byť záväzné rozsudky senátov správneho kolégia dovolacieho súdu. To či daný správny akt bol nulitný, respektíve jedná sa o paakt, by mal aj civilnoprávny súd posúdiť ako predbežnú otázku. V tomto smere poukazujú opakovane na argumentáciu najvyššieho súdu v rozsudku z 26. novembra 2011 sp. zn. 3 Cdo 21/2000, ako aj na rozsudok z 31. mája 2016 sp. zn. 1 SZa 11/2016. V rámci preukázania nulity konfiškačného rozhodnutia žalobcovia poukázali v odvolacom konaní aj na rozhodnutie Európskeho súdu pre ľudské práva, ktorý vo veci *Bosits vs. Slovenská republika*, číslo návrhu 75041/17 konštatoval, že konfiškačné rozhodnutie, ktoré nebolo nikdy doručené vlastníčkovi nehnuteľností, spôsobuje nulitosť a ničotnosť konfiškačného rozhodnutia. Žalobcovia v tejto súvislosti zastávajú názor, že v právnom štáte nemá miesto opačné rozhodovanie o analogických nárokoch, pričom nemožno konštatovať, že judikatúra vo veciach reštitučných nárokov je jednotná, čomu nasvedčuje aj odchylné posúdenie otázky preskúmania konfiškačných rozhodnutí v rozsudku najvyššieho súdu sp. zn. 2 Cdo 24/2007, ktorý na podporu svojich nesprávnych právnych záverov citoval odvolací súd. Judikatúra najvyššieho súdu navyše nikdy neriešila posúdenie právnej otázky nulity, resp. naopak rešpektovala prezumpcie správnosti pri opakovanej konfiškácii majetku (dediča) po tom, čo bol ten istý majetok už raz konfiškovaný (poručiťkovi v čase, keď už bol poručiť nebohy).

6.3. Správne posúdenie právnej otázky nulity konfiškácie po poručiťke malo byť podľa žalobcov také, že voči tejto osobe ku konfiškácii nedošlo, a tak sa žalovaná (jej právny predchodca) k 1. marcu 1945 nestal vlastníkom žalobou vymedzených sporných nehnuteľností. Žalovanej nemôže svedčiť obrana absenciou súdneho príkázania pozostalosti matke žalobcov práve preto, že štát takéto prejednanie pozostalosti nevykonával s poukazom na (nulitnú) konfiškáciu voči poručiťke. Uvedené skutkové tvrdenie žalovanej pritom predstavuje uznanie toho, že vlastníctvo na štát Uznesením Predsedníctva SNR v spojitosti s Nariadením SNR neprešlo. Odhliadnuc od skutočnosti, že voči matke žalobcov nebolo možné konfiškáciu vykonať práve preto, že štát jej procesom *denegatio iustitiae* znemožnil v plnom rozsahu nadobudnúť majetkové práva k dedičstvu, nemali štátne orgány ani právomoc konfiškovať akýkoľvek majetok matky žalobcov, keďže už v čase konfiškácie dokazovanie v správnom konaní

preukázalo jej nórsku národnosť; skutočnosť, že malo ísť o zradcu alebo nepriateľa slovenského národa, nebola tvrdená ani správnymi orgánmi v tom čase, ani žalovanou. Nedostatok právomoci a zásadná právna vadnosť rozhodnutia Konfiškačnej komisie v Turčianskom sv. Martine sú dané nad rámec uvedeného aj tým, že nebol, v rozpore s ustanoveniami vtedy platného správneho poriadku (vládne nariadenie 8/1928) žiadnym spôsobom riešený právny stav, keď už existoval celkom zjavne nulitný titul štátu na nadobudnutie sporných nehnuteľností, ktorým bolo Uznesenie Predsedníctva SNR. Bez zrušenia tohto rozhodnutia však nebola daná právomoc orgánov štátu opätovne rozhodovať o konfiškácii tých istých nehnuteľností.

6.4. S poukazom na svoje odôvodnenie dovolania preto žiadajú, aby najvyšší súd zrušil rozsudok odvolacieho súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie; rozhodol o trovách dovolacieho konania v ich prospech.

7. Žalovaná sa v súdom prvej inštancie stanovenej lehote 10 dní k dovolaniu žalobcov nevyjadрила.

8. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP) dospel k záveru, že dovolanie žalobcov treba odmietnuť. Stručné odôvodnenie (§ 451 ods. 3 veta prvá CSP) rozhodnutia dovolacieho súdu je uvedené v nasledovných bodoch.

9. Dovolanie je mimoriadny opravný prostriedok. Mimoriadnej povahe dovolania zodpovedá aj právna úprava jeho prípustnosti. V zmysle § 419 CSP je proti rozhodnutiu odvolacieho súdu dovolanie prípustné, (len) ak to zákon pripúšťa. To znamená, že ak zákon výslovne neuvádza, že dovolanie je proti tomu - ktorému rozhodnutiu odvolacieho súdu prípustné, nemožno také rozhodnutie (úspešne) napadnúť dovolaním. Rozhodnutia odvolacieho súdu, proti ktorým je dovolanie prípustné, sú vymenované v ustanoveniach § 420 a § 421 CSP.

10. Dovolatelia vyvodzujú prípustnosť svojho dovolania konkrétne z ustanovení § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP.

10.1. Podľa § 421 ods. 1 CSP je dovolanie prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho súdu, ktorým sa potvrdilo alebo zmenilo rozhodnutie súdu prvej inštancie, ak rozhodnutie odvolacieho súdu záviselo od vyriešenia právnej otázky, pri ktorej riešení sa odvolací súd odklonil od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (písm. a/); ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (písm. b/); je dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (písm. c/).

10.2. Otázkou relevantnou podľa § 421 ods. 1 CSP môže byť len otázka právna (nie skutková otázka). Môže ísť tak o otázku hmotnoprávnu (ktorá sa odvíja od interpretácie napríklad Občianskeho zákonníka, Obchodného zákonníka, Zákonníka práce, Zákona o rodine), ako aj o otázku procesnoprávnu (ktorej riešenie záviselo na aplikácii a interpretácii procesných ustanovení).

11. Posudzujúc dovolanie žalobcov podľa obsahu (§ 124 ods. 1 CSP) dovolací súd ustálil, že žalobcovia v rámci namietaného odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu (§ 421 ods. 1 písm. a/ CSP) vymedzili dve právne otázky a to a/ otázku možnosti preskúmania konfiškačného rozhodnutia všeobecnými súdmi a b/ otázku posúdenia, kedy sa na takéto rozhodnutie hľadí ako keby nebolo vydané. Za právnu otázku, ktorá v rozhodovacej praxi dovolacieho súdu ešte nebola vyriešená (§ 421 ods. 1 písm. b/ CSP) označili c/ otázku „nulity“, t. j. ničotnosti právneho úkonu (úkonov) v kontexte vydaných rozhodnutí o konfiškácii sporných nehnuteľností v predmetnom konaní. Napokon za právnu otázku, ktorá je podľa ich názoru dovolacím súdom rozhodovaná rozdielne (§ 421 ods. 1 písm. c/ CSP) označili otázku d/ vo veciach reštitučných nárokov a to preskúmavania konfiškačných rozhodnutí v predmetnom konaní.

11.1. Vzhľadom na obsahovú totožnosť všetkých dovolateľmi vymedzených právnych otázok (a/, b/, c/, d/) v rámci dovolacích dôvodov podľa § 421 ods. 1 písm. a/, b/ c/ CSP, ktorými v súhrne namietajú právne posúdenie platnosti a účinnosti rozhodnutí príslušných orgánov o konfiškácii sporných nehnuteľností v predmetnom konaní, dovolací súd tieto posudzoval spoločne a ku všetkým štyrom uvádza nasledovné.

12. Relevanciu podľa § 421 ods. 1 CSP má právna otázka (nie skutková) otázka, na ktorej spočívalo rozhodnutie odvolacieho súdu. Musí ísť pritom o takú právnu otázku, ktorá bola podľa názoru dovolateľa odvolacím súdom vyriešená nesprávne (porovnaj § 432 ods. 1 CSP) a pri ktorej s prihliadnutím na individuálne okolnosti veci (prípady) zároveň platí, že ak by bola vyriešená správne, sudy by nevyhnutne rozhodli inak, pre dovolateľa priaznivejším spôsobom.

13. Právnym posúdením veci je aplikácia práva na zistený skutkový stav. Je to činnosť súdu spočívajúca v podradení zisteného skutkového stavu príslušnej právnej norme, ktorá vedie súd k záveru o právach a povinnostiach účastníkov právneho vzťahu. Súd pri tejto činnosti rieši právne otázky (questio iuris). Ich riešeniu predchádza riešenie skutkových otázok (questio facti), teda zistenie skutkového stavu. Právne posúdenie je všeobecne nesprávne, ak sa súd dopustil omylu pri tejto činnosti, t. j. ak posúdil vec podľa právnej normy, ktorá na zistený skutkový stav nedopadá, alebo správne určenú právnu normu nesprávne vyložil, prípadne ju na daný skutkový stav nesprávne aplikoval.

14. Vzhľadom na formuláciu dovolateľmi vymedzených právnych otázok pri jednotlivých dovolacích dôvodoch, dospel dovolací súd k záveru, že tieto nekorešponujú s právnou otázkou, od vyriešenia ktorej záviselo dovolanie napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu. Ako správne vo svojom rozhodnutí uviedol odvolací súd (bod 57. odôvodnenia) dovolateľmi namietané konfiškačné rozhodnutia (ich nezákonnosť, nulitosť) nemali konštitutívnu povahu, ale „iba“ povahu deklaratórnu. Deklarovali splnenie podmienok konfiškácie v zmysle Nariadenia SNR. Prechod vlastníckeho práva na štát (žalovanú) nastúpil ex lege účinnosťou tohto nariadenia bez ohľadu na prípadnú nezákonnosť, nulitosť týchto rozhodnutí. Hoci aj prípadné preukázanie nezákonnosti, nulitosti namietaných konfiškačných rozhodnutí by v danom prípade nemalo za následok, že by sa štát (žalovaná) nestal vlastníkom sporných nehnuteľností. Uvedený právny záver odvolacieho súdu je v súlade s právnym názorom vyjadreným najvyšším súdom v uznesení z 29. septembra 2015 sp. zn. 4 MCdo 12/2014, ktoré bolo predmetom preskúmania Ústavným súdom Slovenskej republiky v Náleze z 29. marca 2017 sp. zn. I. ÚS 379/2016.

14.1. V dovolaní namietané právne posúdenie týkajúce sa vyriešenia dovolateľmi vymedzených právnych otázok, by mohlo mať znaky relevantné v zmysle § 421 ods. 1 písm. a/, b/, c/ CSP iba vtedy, ak by výsledok riešenia týchto otázok (posúdenia a vyhodnotenia) predstavoval jediný a výlučný dôvod, pre ktorý bolo v spore rozhodnuté v ich neprospech.

15. Vzhľadom k vyššie uvedenému, najvyšší súd dovolanie žalobcov ako procesne neprípustné odmietol podľa § 447 písm. c/ CSP; rozhodnutie o nároku na náhradu trov konania o dovolaní neodôvodňuje (§ 451 ods. 3 veta druhá CSP).

16. Toto uznesenie bolo prijaté senátom najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.